

3. rész

Mindenkinek vannak előítéletei?

Munkafüzet a diszkriminációról, rasszizmusról
és antiszemitizmusról

Anne Frank House – Holokauszt Emlékközpont

1 Mit mond rólad a neved?

Ismerd meg Brigit, Zsófit, Csillát, Krisztiánt, Kiscsokit, Esztert, Rékát, a két Norbit, Krisztit, Danit és Tercsit. Ezek a fiatalok azért találkoztak 2010 őszén Budapesten, hogy az előítéletekről és a kirekesztésről beszélgessenek. Korábban nem ismerték egymást, de mindnyájuknak volt mondanivalója erről a témáról.

Brigi: „A nevemet nagymamámtól kaptam, ő is Brigitta, meg anyukám is, és kellett egy harmadik Brigitta a családban.”

Zsófi: „Zsófiának hívnak, a nevem bölcsességet jelent.”

Csilla: „A Csilla nagyapám kedvenc neve volt, valamelyik író találta ki ezt a nevet.”

Krisztián: „Krisztiánnak hívnak, nem tudom, miért kaptam ezt a nevet.”

Eszter: „Azt tudom, hogy az Eszternek több jelentése is van, mert héber eredetű is, meg perzsa eredetű is. A jelentése mirtusz vagy csillag.”

Kiscsoki/Eszter: „A vezetéknevemet apukámtól kaptam, aki etióp. Az Eszter egy olyan név, amely az amharában - az etióp nyelvben -, a magyarban és a héberben is megjelenik. A Kiscsoki onnan jött, hogy a bátyámnak nagyon sötét bőre van, apukám miatt, és mindenki Csokinak ismeri, én pedig így lettem a Kiscsoki.”

Norbi: „Nem tudom, miért kaptam ezt a nevet, biztos anyámnak tetszett.”

Réka: „Valószínűleg szüleimnek nagyon tetszett ez a név.”

Kriszti: „A Krisztina jelentése Krisztushoz kapcsolódik.”

Dani: „A teljes nevem Dániel Krisztián, apámról kaptam a Krisztián nevet.”

Norbi: „Norbortnek hívnak, nem tudom, miért kaptam ezt a nevet.”

Tercsi: „Terézia Fanni Évának hívnak, én félig szerb vagyok, és a szerb keresztyén a keresztyén tővedésből a saját nevét mondta, amikor a pap az én nevemet kérdezte. Ezért lett három nevem, mert az Évát is beírták, ami a keresztyén neve.”

A te neved

Te mit tudsz a nevedről? Tudod, hogy miért pont ezt a nevet kaptad? Elárul a neved valamit a családod történetéről? Hogy szereted, ha szólítanak?

Az én nevem:

Ezt tudom a nevemről:

(Írd le, ha valaki másról neveztek el, vagy ha tudod, hogy mit jelent a neved!)

Azt szeretem, ha így hívnak:

Mi közülük lehet a neveknek az előítéletekhez és a kirekesztéshez?

Beszéljétek meg először párokban, aztán mondjátok el röviden a többieknek, mire jutottatok!

Előítéletek. Mindenkinek vannak előítéletei?

Előítéletnek nevezzük, amikor egy másik embert nem annak alapján ítélünk meg, hogy milyen ő maga, hanem annak alapján, hogy milyen csoporthoz tartozik. Ezeket az ítéleteket érzelmek is kísérik: vannak, akiket pusztán azért utálunk, mert csoportjukat ellenszenvesnek tartjuk. Az előítélet leggyakoribb jelentése: ellenszenvet gerjesztő ítélet, amely téves általánosításokon alapul.

Mindenkinek vannak ugyan előítéletei, de nem születünk előítéletesnek. Az előítéleteket másoktól tanuljuk el. Az interneten és a televízióban, a könyvekben és az újságokban gyakran találkozunk téves információkkal olyan emberekről, akik különféle csoportokhoz tartoznak, azok képviselőinek tűnnek. Sokszor automatikusan elfogadjuk, amit szüleink, tanáraink és barátaink gondolnak más csoportokról. Az előítéletek tehát nem az ellenszenvesnek gondolt csoportok tagjaival való közvetlen találkozásból születnek.

Az előítéletek kialakulásának első lépése, hogy az embereket csoportokba soroljuk. Ezt gyakran legfeltűnőbb közös tulajdonságaik, például bőrszínük alapján tesszük. Bizonyos embereket a saját csoportunk tagjainak, másokat idegeneknek tekintünk. Mivel sokkal jobban esik egy rokonszenves csoport tagjának lenni, mint egy ellenszenves csoporthoz tartozni, saját csoportunknak többnyire „jó” tulajdonságait hangsúlyozzuk, az idegen csoportnak viszont „rossz” tulajdonságait emeljük ki.

Miért baj az, ha előítéleteink vannak?

Az előítéletekkel az a baj, hogy a másik ember megismerésének útjában állnak. Amikor valakit nem a saját tulajdonságai alapján ítélünk meg, hanem csak csoportja egyik képviselőjét látjuk benne, akkor nem vesszük észre azokat a tulajdonságait, amelyek nagyon is hasonlítanak a sajátjainkra.

Megszabadulhatunk az előítéleteinktől?

Ha már vannak előítéleteink, akkor azok irányítják, hogy miként tekintünk másokra. Gyakran csak azt vesszük észre, amit előítéleteink alapján várunk. De ha elég nyitottak vagyunk arra, hogy személyesen is megismerjünk olyan embereket, akik más csoportokhoz tartoznak, s készek vagyunk felismerni, hogy nemcsak különböznek tőlünk, hanem hasonlítanak is ránk, akkor hamar rá fogunk ébredni arra, hogy nem is olyan nagyok a különbségek a különböző csoportokhoz tartozó emberek között.

Feladatok

1. Hasonlóságok és különbségek

Alkossatok hármass csoportokat!

a. Keressetek három dolgot, amit mind a hárman szerettek, és három dolgot, amit egyikőtök se szeret!

+
+
+
-
-
-

b. Keressetek olyan tulajdonságot, amelyben különböztök a többiektől! Van olyan dolog, amit hármatok közül csak egyikőtök kedvel? Beszéljétek meg, hogy mi volt könnyebb: hasonló- ságokat, vagy különbségeket találni a többiekkel?

2. Csoportok

Minden, amit teszel, amit átélsz, ahonnan jössz, és ahoval szeretnél elérni az életben, hozzájárul ahhoz, hogy csak egyetlenegy olyan ember létezzen, amilyen te vagy: TE. Ugyanakkor különféle csoportokhoz is tartozol, amelyek fontosak számodra, például hogy fiú vagy lány vagy, hogy melyik együttesért rajongsz, hogy melyik csapatnak szurkolsz...

a. Sorolj fel négy csoportot, amelyekhez tartozol!

b. Előfordul veled, hogy mások igazságtalanul beskatulyáznak? Melyik csoportba?

c. Előfordult már veled, hogy valakiről – előítéleteid alapján – feltételeztél valamilyen tulajdonságot és később kiderült, hogy az illető egyáltalán nem olyan?

2 Diszkrimináció

Az ismeretlentől való félelem és az előítéletek gyakran kirekesztéshez vezetnek. A te életedben milyen szerepet játszik nemed, származásod, vallásod, életkorod, vagy a családod társadalmi helyzete? Diszkriminációnak nevezzük, ha egy hatalommal rendelkező csoport tagjai a náluk kisebb hatalommal rendelkező csoportok tagjait ilyen jellemzők alapján megkülönböztetik és hátrányos helyzetbe szorítják.

1. cikk Minden emberi lény szabadnak, egyenlő méltósággal és jogokkal születik. Értelmelemmel és lelkiismerettel bírván, testvéri szellemben kell egymás iránt viseltetniük.
3. cikk Mindenkinnek joga van az élethez, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.
7. cikk A törvény előtt mindenki egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül jogosult a törvény egyenlő védelmére. Mindenkit egyenlő védelem illet meg a jelen Nyilatkozatot sértő mindennemű megkülönböztetéssel és minden ilyen megkülönböztetésre irányuló felbujtással szemben.

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
Elfogadta és kihirdette az ENSZ Közgyűlése 1948. december 10-én

Norbi: „A Boráros téren jött velem szembe két neonáci ember, és beszóltak, hogy »Pfuj, büdös cigány«, meg akartak verni, de én elfutottam. Ha nem futok el, lehet, hogy nagy bajom esik. De ha megütöttek volna, biztos visszaütöttem volna. Sok ember hallotta, de senki sem avatkozott be.”

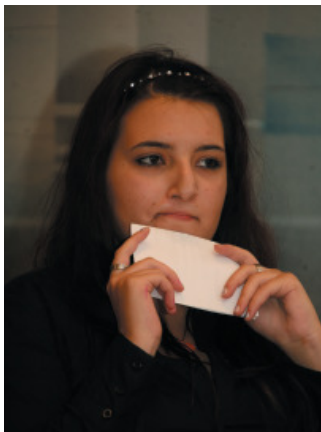
Ha életkorod 13 és 21 év között van, akkor a fiatalok csoportjához tartozol. Ezenkívül különféle más csoportoknak is tagja vagy. Tőled függ, hogy egy adott sportcsapat szurkolója vagy egy zenekar rajongója vagy-e. Azt azonban nem tudod befolyásolni, hogy melyik korcsoporthoz tartozol, milyen színű a bőröd, vagy hogy fogyatékkal élsz-e. A diszkrimináció szó 'szétválasztást', 'megkülönböztetést' jelent. Ha valakit diszkriminálnak, nemcsak megkülönböztetik, hanem egyszersmind értéktelenebbnek is tekintik. A diszkrimináció célja, hogy megvédje a hatalommal rendelkezők előnyeit azáltal, hogy a más csoporthoz tartozókat megfosztja a velük egyenlő esélyektől az élet különféle színterein, például az iskolázás terén. A diszkriminációtól való védelem emberi jog.

Dani: „Akkor szólnak be valakinek, ha látják, hogy egyedül van, gyengébb, meg öreg embereknek, annak, akin látszik, hogy fél. Úgy akarnak uralkodni, hogy megfélemlítsenek vagy megszegyenítsenek másokat. Talán soha sehol nem értek el semmit, és így akarják azt érezni, hogy nekik is van hatalmuk.”

Tercsi: „Ha más nem jön oda segíteni, akkor én se mernék mást csinálni. Ha egyedül lennék, én is elfutnék.”

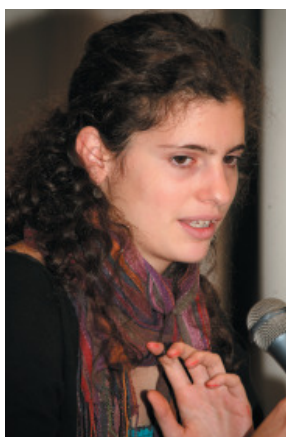
Brigi: „Nálunk, Szlovákiában az is előfordul, hogy valakire azért szólnak rá, ha magyarul szól az eladóhoz a boltban.”

Kiscsoki: „A barátnőmmel utaztunk a buszon, mind a kettőnknek a nyakában Dávid-csillag. Felszállt két kigyúrt ember, és arról beszélgettek, hogyan vertek meg egy cigány srácot. Mi iszonyatosan féltünk, gyorsan eltakartuk a Dávid-csillagot a sálunkkal, és a harmadik megállónál – pedig sokkal tovább kellett volna mennünk – gyorsan leugrottunk a buszról. Nekem kifcamodott a bokám, de nem bántam, mert borzasztó volt még hallgatni is.”

Brigi: „Hallottam azt a történetet, hogy egy cigány-asszony várt a rendelőben a többi beteggel együtt, és az orvos nem volt hajlandó megvizsgálni, hanem behívta a következő, nem cigány származású beteget. Az lett volna jó, ha legalább egy másik orvos megvizsgálja.”

Zsófi: „Brigi példája is arról szól, hogy valaki orvos, és akkor úgy akarja bizonyítani, hogy ő többet ér másoknál, hogy kihasználja a helyzetét, és megaláz valakit, aki egy kisebbséghez tartozik. Amikor megszegyénítenek valakit, az sokszor legalább olyan rossz, mint a fizikai erőszak.”

Feladatok

1. Mit gondolsz, kik lehetnek még jelen a Brigi történetében szereplő rendelőben?

2. Hogyan mesélné el a történetet otthon, vacsora közben

a. egy másik várakozó beteg?

b. az orvos asszisztense?

Játsszátok el a jeleneteket!

3. Beszéljétek meg, hogyan reagálhattak volna a történet szereplői!

4. „Vétkesek közt cinkos, aki néma” (Babits Mihály). Értelmezd az idézetet Brigi történetére vonatkozóan!

5. Előfordulhat-e, hogy az orvos előrevesz egy másik beteget, de az mégsem tekinthető diszkriminációnak? Keress ilyen eseteket!

6. Beszéljétek meg, tapasztaltatok-e diszkriminációt saját életetekben, környezetetekben!

3 Szembe mersz szállni?

Te mit teszel, ha azt hallod, hogy másokat csúfolnak, vagy amikor azt látod, hogy valakit kirekesztenek? Nem mindig könnyű eldönteni, hogyan reagáljunk ilyen helyzetekben.

Magyarországon az esélyegyenlőségi törvény tiltja a diszkriminációt. Semmilyen állami szervezet vagy közfeladatot ellátó intézmény nem tehet különbséget az emberek között bőrszínük, etnikai származásuk, vallásuk, nemük, koruk, szexuális irányultságuk, fogyatékoságuk vagy egyéb, a többségtől eltérő tulajdonságuk miatt. Nem diszkriminálhatnak senkit például az iskolában vagy az egyetemen. A munkavállalókat is védi az anti-diszkriminációs törvény, és például tilos a megkülönböztetés az orvosnál, a boltokban vagy az éttermekben is. Ha valaki mégis diszkrimináció áldozata lesz, akkor a törvényre hivatkozva bírósághoz fordulhat, vagy az Egyenlő Bánásmód Hatóságnál tehet panaszt.

Mit tehet az, aki diszkrimináció áldozatává válik?

Szaladjon el!

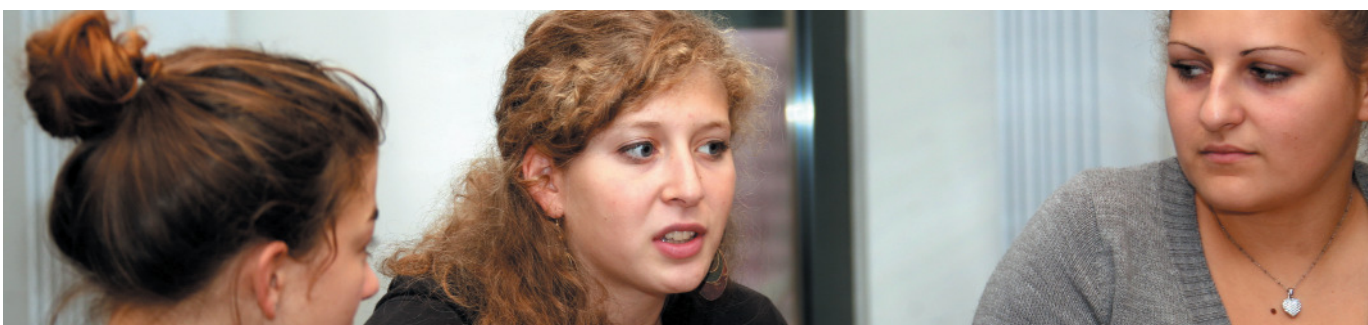
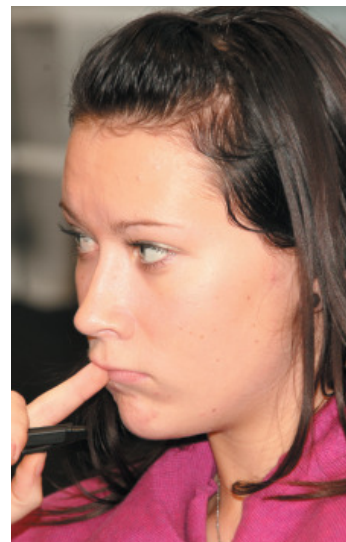
Próbálja meg elkerülni, aki bele akar kötni, menjen át a másik oldalra!

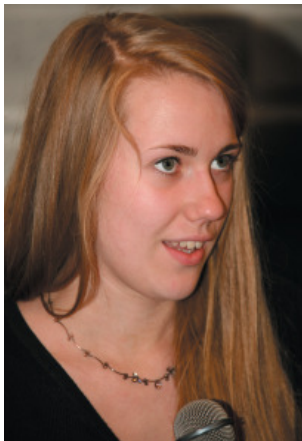
Védje meg magát, ha mást nem tud tenni, üssön vissza!

Tegyen panaszt! Hivatkozzon az emberi jogokra, az Alkotmányra, a törvényekre!

Ha például társaságban valaki elkezd szidni egy csoportot, és te érintett vagy – vagy csak utálsz, hogy ezt csinálják –, akkor esetleg vitatkozni lehet velük, hogy nem is úgy van, ahogy ők gondolják.

Fogjon össze a barátaival, kérjen segítséget másoktól!

Mit lehet tenni, amikor valaki azt látja, hogy egy másik ember diszkrimináció áldozatává válik?

Hívja a rendőrséget!
Segítsen ő maga, ha tud!
Próbálja jóvátenni, ami történt!
Mondja azt neki, hogy hagyja a fenébe, ne törődjön vele!
Tegyen panaszt, ha például olyan esetet látott, hogy valakit egy orvos nem vizsgált meg, vagy valakit a boltban nem szolgáltak ki!
Vegyen részt olyan tüntetésen, demonstráción, amelyet azzal a céllal szerveznek, hogy az emberek kifejezzék a diszkrimináció áldozatai melletti együttérzésüket!

Feladatok

1. Dolgozzatok párokban! Olvassátok el az alábbi szituációkat, és válaszoljatok a kérdésre! Válaszaitokat indokoljátok is!

a. Három barát üldögél tanítás után a sulis előtt egy padon, nézik a kitóduló elsősöket.
A következő párbeszéd zajlik: „Jó arc ez a Peti gyerek!”
„Ha nem látnám, nem is gondolnám, hogy roma.”
Szerintetek mit gondolhat, mit mondhat vagy csinálhat a harmadik?

b. Uszodában vagy. Az öltözőben 13 év körüli fiúk készülődnek a vízilabdaedzésre, egyikük diákigazolványa a padon hever. Egy másik felkapja és hangosan felolvassa, ami rajta áll, gúnyosan hangsúlyozva az iskola – egy zsidó iskola – nevét. „Zsidó!” – mutat rá gúnyosan a fiúra, aki zavartan próbálja visszaszerezni a diákigazolványt.
Mit tehetsz ebben a helyzetben?

4 Rasszok nem léteznek, csak rasszizmus!

Régebben azt hitték, hogy a növényekhez és az állatokhoz hasonlóan az embereket is úgynevezett „faji” csoportokba lehet besorolni. Ez gyakran azzal járt együtt, hogy a fehér „fajt” kiáltották ki a legkiválóbbnak. A nácik a zsidókat is külön fajként tartották számon. Azóta a tudósok bebizonyították, hogy ezek a besorolások tévedésen alapultak, minden ember egyetlen fajhoz tartozik, az emberi fajhoz.

Rasszizmus

A rasszizmus nemcsak egy elmélet, hanem társadalmi gyakorlat is. A rasszista az embereket testi tulajdonságok, például bőrszín alapján csoportokba sorolja, és egyeseket alacsonyabb rendűeknek tekint, mint másokat. Azt feltételezi, hogy egy adott „faj” minden egyede a fajra jellemző tulajdonságokkal születik, amelyeket nem lehet megváltoztatni. Mindezt a tudomány már rég megcáfolta, és bebizonyította, hogy az eredetileg „fajként” meghatározott csoportok tagjai között a genetikai különbség sokkal nagyobb, mint a különféle „faji csoportok” között. Annak ellenére, hogy a tudósok már rég elvetették a különböző rasszok fogalmát, a rasszista gondolkodás még mindig széles körben elterjedt. Ennek az lehet az oka, hogy egyes emberek nem tudnak meglenni anélkül, hogy magasabb rendűnek ne érezzék magukat másoknál például a bőrük színe alapján.

Amikor az európaiak először jutottak el más földrészekre, megpróbálták leírni és megmagyarázni az emberek külseje közötti különbségeket. Ekkor kapcsolták össze először a külső megkülönböztető jegyeket és a különféle jellemvonásokat, ami később a „faj” fogalmának alapja lett. Néhányan azt is feltételezték, hogy az úgynevezett fehér faj felsőbbrendű a többinél. Ezzel a nézetrel igyekeztek igazolni más kontinensek lakosainak leigázását. Ma már tudjuk, hogy minden ember egyetlen fajhoz tartozik. Nyilvánvaló, hogy különbözőképpen nézünk ki, de a külsőnk semmit nem mond a jellemünkről vagy a képességeinkről.

A rasszizmus azzal kezdődik, amikor valaki elhiszi, hogy egyes emberek alacsonyabb rendűek csak azért, mert más a bőrük színe, más a kultúrájuk, vagy máshonnan származnak, mint a többség. Amikor emiatt kirekesztik és hátrányos helyzetbe hozzák őket, akkor beszélünk diszkriminációról.

Rasszizmus és antiszemitizmus

A „faji” megkülönböztetés eleinte az Európán kívül élő emberekre irányult. Később, a 19–20. században a „faji” antiszemitizmus az Európában élő zsidókat vette célba. Az antiszemita azt próbálták elhíttetni róluk, hogy más „fajhoz” tartoznak és alacsonyabb rendűek, mint a nem zsidók. Mindegy volt számukra, hogy ki hol él, milyen nyelvet beszél, sőt milyen valláshoz tartozik, mindenkit zsidónak tekintettek, akinek zsidó felmenői voltak. Ennek indoklására igyekeztek olyan testi jegyeket találni, amelyek csak a zsidókra jellemzők.

Nézd meg a fenti képet! Mit gondolsz a kép és a felirat viszonyáról? Rasszista képet látunk?

A zsidókkal szembeni előítélet sokféleképpen jelent meg az évszázadok során. A középkorban elsősorban a keresztényekétől eltérő vallásuk miatt különböztették meg a zsidókat. Számos foglalkozás tiltott volt számukra, és előfordult, hogy csak külön – a keresztényekétől elkülönített – városrészekben, úgynevezett gettóban lakhattak. Gazdasági és társadalmi válságok idején gyakran lettek erőszak áldozatai. Miután a 18–19. században a felvilágosodás eszméi – a szabadság, az egyenlőség és a testvériség – elterjedtek a társadalomban, a zsidók is megkapták a mindenkit megillető, egyenlő állampolgári jogokat. Ezt azonban sokan nem nézték jó szemmel: azt szerették volna, hogy a zsidók továbbra is alárendelt és kiszolgáltatott helyzetben maradjanak, és ne kelhessenek versenyre a többségi társadalom tagjaival az élet legkülönfélébb területein – a gazdaságban, a kultúrában, a tudományokban. Ezért igyekeztek olyan indokot találni, amivel

igazolhatják a zsidók elleni diszkriminációt; így lettek aztán a faji antiszemitizmus hívei, amely a zsidóságot biológiailag alacsonyabb rendűnek nyilvánította.

A zsidó származású emberek ma is kisebbséget alkotnak a társadalomban. Ma már talán kevesen vannak, akik vallásuk, eltérő ünnepeik vagy szokásaik miatt gyűlölnék a zsidókat. Többen vannak azonban olyanok, akik könnyebben viselik el kudarcaikat és nehézségeiket, ha ezek okait nem önmagukban, hanem másokban kereshetik. Ezeknek az embereknek a szemében gyakran a zsidók a bűnbakok mindenért: ha az utcán sérelem éri őket, rögtön a zsidókat szidalmazták; ha úgy érzik, hogy munkahelyükön érdemtelenül bántak velük, akkor ennek okát az ellenük összefogó zsidókban látják; a gazdasági nehézségekért a zsidók „gazdasági hatalmát”, a háborúkért a zsidók „világhatalmi törekvéseit” okolják.

Feladatok

1

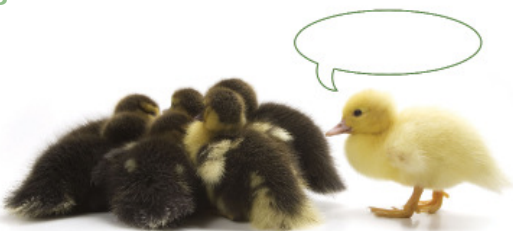

2

DISZKRIMINÁCIÓ
Kacsákkal is megesik

3

1. Hasonlítsd össze a képeket! Hogyan változtatta meg a felirat az üzenetet?

2. Mit írnál a harmadik képen látható üres buborékba?

3. Párokban gondolkodjatok más, lehetséges feliratokon a fenti képekhez, amelyekről azok egész más jelentést kaphatnak!

4. Készítsetek plakátot, amely a diszkriminációra, a rasszizmusra, illetve az ezek elleni küzdelem fontosságára hívja fel a figyelmet!

5 Veszélyes-e Budapesten kipában mutatkozni az utcán?

Köveket dobtak be egy rabbi lakásába, amikor vendégeivel éppen az egyik legnagyobb zsidó ünnepet, a széderestét tartotta. Ezt követően a kiérkező rendőrök arra kérték a távozókat, hogy vegyék le a fejükről kipájukat – a kis fejfedőt, amelynek viselését vallási törvény írja elő a zsidó férfiak számára –, mert Budapesten veszélyes így mutatkozni az utcán. Ez sokakat olyannyira felháborított, hogy egy héttel később kipás-fejkendős tüntetést szerveztek.

Budapesten 2010. március végén megdobálták egy rabbi lakásának ablakait, aki barátaival a zsidó vallás egyik legnagyobb ünnepét, a széderestét ülte. A nyitott ablakokon keresztül kövek hullottak a lakásba. A kődobálók szerencsére csak kisebb anyagi kárt okoztak. A rendőrség másnap arról tájékoztatott, hogy rongálás megalapozott gyanúja miatt indítottak eljárást.

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jogvédő szervezet álláspontja szerint a széderestet ülők megtámadása a rongálásnál jóval súlyosabb bűncselekmény volt, hiszen az elkövetők feltehetően azért támadtak az ünneplőkre, mert azok zsidó vallásúak, ezzel pedig elkövették a közösség tagja elleni erőszak büntetettét.

A büntető törvénykönyv 174/B. § 1. szakasza szerint aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása miatt bántalmaz, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A TASZ ezért arra kérte a rendőrséget, hogy ne rongálás, hanem közösség tagja elleni erőszak miatt nyomozzon.

Kiscsoki: „Én teljesen egyetértek a TASZ álláspontjával, mert ez nagyon súlyos. Ez pont olyan, mintha húsvét vasárnap megdobálják az otthon békésen ebédelő családot, vagy amikor keresik a piros tojást a kertben. Ha egy teljesen normális este lett volna, akkor lehet, hogy csak rongálás lett volna, de én azt gondolom, hogy nem véletlenül választották éppen ezt az estét, amikor zsidó ünnepet zavarhattak meg. Én azt látom, hogy a keresztényeknél is mindenki elfedi a fejét, aki tanítja a vallást. Hiszen ez benne van az Ószövetségben, és a legtöbb olyan dolgot, ami ott van, azt ők is követik.”

Tercsi: „Szerintem nagyon jó, hogy van egy ilyen törvény. Egy olyan országban, ahol sokfajta csoport él, szükséges egy olyan törvény, amely megvédi a kisebb csoportokat is, hogy biztonságban tudjanak élni. Az a baj, hogy sokan nem tudják, hogy van ilyen törvény. A kódobálók célja az volt, hogy megfélemlítsék ezeket az embereket, hogy ne merjék Magyarországon megünnepelni a zsidó ünnepeket.”

Brigi: „Ez ugyanolyan, mintha azt mondanák egy kereszténynek, aki keresztet hord a nyakában, hogy rejtse el. Csak azért, mert csak kevés olyan ember él az országban, akinek zsidó a vallása, nekik miért kéne azt rejtegetni?”

Eszter: „Nagyon jó, hogy volt utána ez a felvonulás, mert így érezhették azok az emberek, akiknek a rendőrök azt mondták, hogy vegyék le a kipájukat, hogy mások kiálltak értük. Bár lehet, hogy ők nem zsidók, vagy nem hordanak kipát vagy kendőt, mégis felvették, hogy megmutassák, ha bárki akarja, akkor hadd hordja!”

Réka: „Szerintem a rendőrök részéről rossz megoldás volt, hogy azt mondták, hogy vegyék le a kipájukat. Biztos jót akartak, hogy ne essen senkinek bántódása, de akkor inkább haza kellett volna kísérniük ezeket az embereket, ha úgy érezték, hogy továbbra is veszélyben vannak. Vagy le kellett volna tartóztatni azokat, akik ezt a veszélyt jelentették.”

Feladatok

Válaszolj írásban röviden az alábbi kérdésekre!

**1. Egyetértesz-e a TASZ álláspontjával?
Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?**

2. Mit gondolsz, miért lehetnek fontosak az ilyen demonstrációk?

Beszélgessetek 3–4 fős csoportokban!

3. Mi a véleményed a fenti történetben szereplő rendőrök kéréséről?

4. Hivalkodásnak tartod-e, ha valaki – akár egy kisebbség tagjaként – külső megjelenésében is utal hovatartozására, származására, vallására (keresztet vagy más szimbólumot, kendőt, kipát, kítűzőt hord)? Segít-e ez abban, hogy a társadalom többi tagja elfogadja őket, vagy inkább nehezíti?

6 És én mit tehetek?

Minden embernek vannak előítéletei, de sokan vannak, akik szeretnék megszabadulni ezektől. Ők egyenlő tisztelettel és nyitottsággal szeretnék közeledni minden emberhez, és ezt várják el másoktól is. Rajtunk is múlik, hogy saját környezetünkben félelem és gyűlölet, vagy tisztelet és megértés uralkodik-e az emberek között. Hogyan hozhatjuk egymáshoz közelebb az embereket, hogyan védhetjük meg magunkat és másokat az előítéletektől és a diszkriminációtól?

A csoport arról beszélgetett, érdemes-e megmutatni, hogy szolidárisak vagyunk másokkal.

Dani: „Hiába állsz ki. Ki értékeli?”

Kiscsoki: „A melegék, akik mellett kiállsz.”

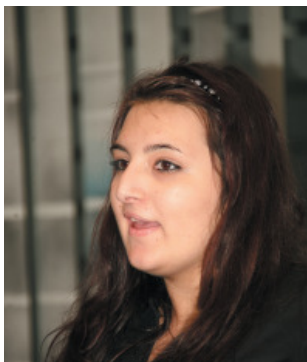
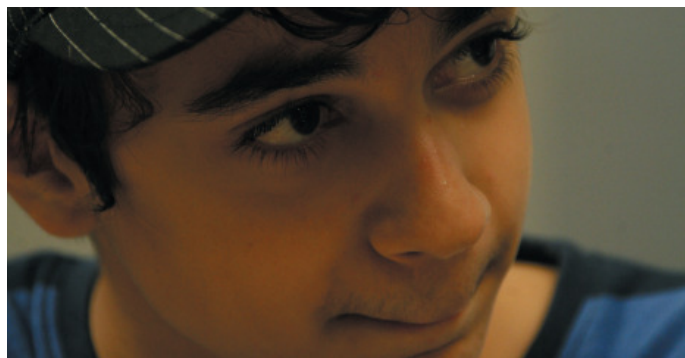
Dani: „Pár száz ember?”

Tercsi: „Igen, pár száz emberrel kezdődik a több ezer ember, aztán a fél lakosság, és aztán ünneppé válik, mint más városokban. Valahol el kell kezdeni. Norbi, neked nem esett volna jól, ha kiállnak melletted a Boráros téren, amikor beszólt neked az a két alak?”

Norbi: „Jól esett volna, de én se vártam volna el tőlük, hogy a nyílt utcán a védelmemre keljenek azért, mert én ilyen vagyok.”

Eszter: „Azért is félnek, hogy majd óróluk azt gondolják – a főnök vagy a munkatársak, ha meglátják a tévében vagy az újságban –, hogy zsidó, vagy meleg. Vagy hogy kiderül számukra, hogy szimpatizál velük, és ezt veszélyesnek tartják.”

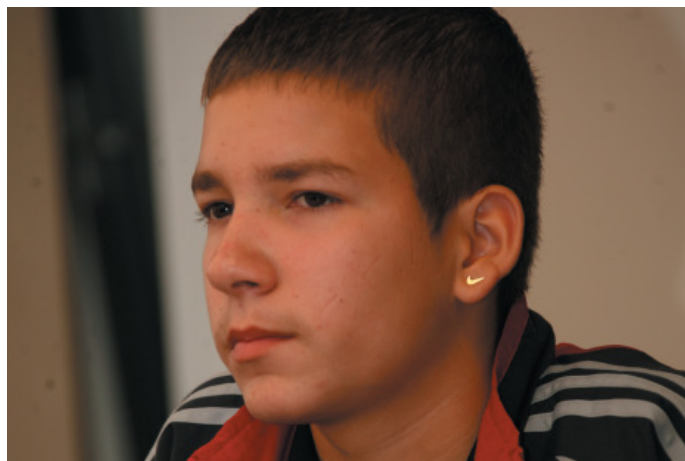
Brigi: „Ha elvárod, hogy mások kiálljanak érted, de te nem teszel senkiért semmit, úgy nem lehet élni. Akkor neked is ki kell állni másokért.”

Tercsi: „Amikor az ember kifejezi a szolidaritását például a melegekkel, akkor nem csak a melegeket támogatja, hanem a többi embert is, akik ezután kevésbé félnek kimenni, ha látják, hogy ilyen sokan vagyunk. Akkor pedig azok bizonytalanodnak majd el, akik meg akarnák támadni a felvonulást.”

Dani: „De ők is hozzák majd a többieket.”

Kiscsoki: „Igen, de az elveidért akkor is ki kell állnod!”

Tercsi: „Az a kérdés, hogy neked mennyire fontos? Ha tudod, hogy valami nagyon fontos, akkor merni kell kiállni.”

Feladatok

1. Mit fejezhet ki egy demonstráció az együttérzésen és a támogatáson kívül?

2. Gondold végig, hogy az utcai felvonuláson kívül milyen más eszközzel lehet demonstrálni! Gyűjts össze néhányat!

7 Kezdeményezések a rasszizmus és a diszkrimináció ellen

Sok fiatal és sok felnőtt igyekszik tenni valamit az előítéletek ellen szerte Európában. Neked melyik tetszik ezek közül a kampányok közül, és miért?

Zene a Rasszizmus Ellen (ZARE)

A kampány négy szervezet, illetve mozgalom – a budapesti Brit Nagykövetség, a brit Rock Against Racism (Rock a rasszizmus ellen) és a Love Music Hate Racism (Szeresd a zenét, vedd el a rasszizmust), valamint a Sziget Fesztivál – együttműködéséből jött létre. Célja, hogy felhívja a figyelmet a rasszizmusra, továbbá toleranciára, egymás és a máság iránti tiszteletre ösztönözzön. A ZARE kampány nyitott, a zenei rendezvények rendszeresek.

És miért is éppen a zene?

„Love Music, Hate Racism! Ha ezt írod a Google-ba, 360 millió felhasználóról derül ki, hogy ugyanarra gondolnak, amire Te. Punkok és technósok, zöld-fehérek és lila-fehérek, melegek és hidegek, pajeszosok és kopaszok, együtt, nyáladzó gyűlölet nélkül!

A zene a közös nyelv, mindenkire szól, a ritmusra együtt mozdulunk. Ma, amikor nem kell útlelél, euróval fizetsz, angol nyelvű közösségi oldalakon nyomulsz, a világ legjobb golfosa fekete, és a legjobb rappere fehér, a világ legfeketebb hangja Anastacia torkából szól, a legjobb karmester Ken-Ichiro Kobayashi, van értelme a különbségeken pörögni? A zene a kultúrákat összeolvasztó legkisebb közös többszörös, amiben a közösséget élhetjük meg, nem a különbözőséget. Ha már multikulturális társadalomban élsz, akkor a zene összehozza az eltérő identitásúakat, ha még nem elég színes a társadalmad, akkor pedig a zenén keresztül ismerkedhetsz meg más kultúrákkal.” (Vadas János, PhD hallgató)

(Forrás: Egy/Másért kiadvány)

Párbeszéd

Tizenegy diák beszélget, vitatkoznak, játszanak is két álló napon át. Idegenek egymásnak. Vagy mégsem? Ez azért még nem kampány...

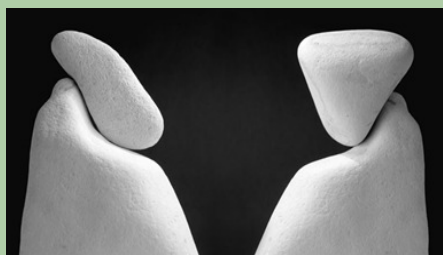
„A kultúra egy érzés... és az belül van... Az nem határfüggő, hogyan érzel” – mondja egyikük, a gimnazista Balogh Vera.

Hogy lesz ebből kampány?

A beszélgetéseket, amelyekből négy 22 perces film, majd munkafüzet készül, DVD-re rögzítik.

A filmekhez módszertani anyagot és feladatgyűjteményt írnak tanárok számára. Ezután beindulnak a képzések: a film szereplői, a beszélgető diákok

tanárokat és más diákokat tanítanak. A beszélgetések helyet kapnak a Civil Szigeten, majd országos konferenciát is szerveznek. Vajon az kampány, ha valamiből tananyag készül?

Kampány a Civil szigeten

Egymásra lépni tilos!

Legyen ciki egymásra lépni! Legyen ciki rasszistának vagy szexistának lenni, legyen ciki, ha valaki nem mutat tiszteletet az idősek iránt, legyen ciki kigúnyolni a fogyatékosokat, legyen ciki átlépni az utcán fekvő hajléktalanokon! Vegyük észre, ha diszkriminálnak, vegyük észre, ha diszkriminálunk!

A Budapest Esély Nonprofit Kft. antidiszkriminációs kampányának célja, hogy a főváros minden lakója járjon nyitott szemmel, vegye észre a kisebbségi csoportokat érő hátrányokat.

EGYMÁSRA LÉPNI TILOS!

Feladatok

Love Music Hate Racism – „Zenével a rasszizmus ellen”

1. Nézz utána, mi hívta életre a ZARE brit megfelelőjét, a Love Music Hate Racism szervezetet!

2. Kik – milyen énekesek, együttesek – szerepeltek már a Szigeten a „Zenével a rasszizmus ellen” programjában?

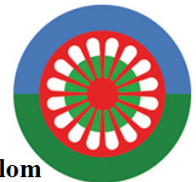
Egymásra lépni tilos!

3. Számtalanszor – és nem csak kisebbségi helyzetben – kerülhetünk hátrányba, amikor úgy érezzük, „ránk léptek”. Készíts olyan alkotást (fotó, plakát, kisfilm, dalszöveg, vers, novella stb.), amely arról szól, hogy miért tilos egymásra lépni, hogy „rád is léphetnek”!

Piros lapot a rasszizmusnak!

4. Vajon mit képviselnek, milyen konkrét programokat tartalmaznak az alábbi kampányok? Nézz utána, hol és miért küzdenek!

SZÍNESEN ÉS ELFOGULATLANUL - Romák a sztereotípiákon túl

Mértősságot Mindenkinék Mozaik

Ez a füzet egy sorozat harmadik része. A sorozat témái:

1. Antiszemizmus Európában 1945-ig
2. Antiszemizmus a mai Európában
3. Előítélet, diszkrimináció, rasszizmus és antiszemizmus

Az eredeti tananyagot minden átvevő ország saját diákjaihoz igazította és saját nyelven jelentette meg. Az OSCE és az Anne Frank House a helyi szakértők bevonásával készítette el az adaptált változatot.

OSCE/ODIHR

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (angol rövidítése OSCE) egy 56 államot tömörítő biztonsági szervezet, amely Európa, Észak-Amerika és Közép-Ázsia országait fogja össze. A Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Irodája (angol rövidítése ODIHR) a toleranciát, a diszkrimináció felszámolását, az emberi jogokat és a demokratikus működést célzó kezdeményezések megvalósítását támogatja. További információk a szervezetről a www.osce.org/odihhr honlapon található.

Anne Frank House

Múzeum abban az amszterdami épületben, ahol egykor Anne Frank búvóhelye volt. Célja, hogy elősegítse Anne Frank eszméinek megismertetését, amelyek ma éppúgy érvényesek, mint Anne Frank idejében. A Múzeum oktatási segédleteket ad ki, amelyek célja a mai antiszemizmus, rasszizmus és xenofóbia visszaszorítása, a tolerancia és a mások iránti tisztelet kialakítása. További információk a www.annefrank.org honlapon található.

anne frank house

HOLOKAUSZT EMLÉKKÖZPONT

www.hdke.hu

Holokauszt Emlékközpont

A budapesti Holokauszt Emlékközpont tudományos, oktatási és kulturális intézmény. Feladata, hogy a közvéleményt, elsősorban a fiatalokat megismertesse a holokauszt történetével, tanulságaival, valamint emberi, erkölcsi, kulturális és gazdasági következményeivel. Látogatóinak interaktív állandó és időszakos kiállításokat, élményközpontú múzeumpedagógiai programokat, kulturális rendezvényeket kínál. A diákokat toleranciaprogramokkal, diák tárlatvezető-képzésekkel, helytörténeti kutatóprogramokkal, nyári táborokkal várja. További információk a www.hdke.hu honlapon található.

Magyar szöveg: Kovács Mónika, Kovács András, Szőnyi Andrea, Beró László
Holokauszt Emlékközpont szakmai koordináció: Molnár Judit, Nagy V. Rita

Olvasószerkesztő: Schmal Alexandra

Köszönet Briginek, Zsófinak, Csillának, Krisztiánnak, Kiscsokinak, Eszternek, Rékának, a két Norbinak, Krisztinek, Daninak és Tercsinek
Diákok fotói: Török F. László

Kivitelezés: Pokland Kft.
Nyomda: Scolar Kiadó

Illusztrációk: index.hu (Nagy Attila); Getty Images; BigStockPhoto; Dira Ágnes; Népszabadság; Független Média Központ; ZARE; Budapest Esély Nonprofit Kft.; meltosag.net; Doc Ross

Mindent megtettünk azért, hogy megtaláljuk az illusztrációként használt képek jogtulajdonosait. Ha olyan képet talált, amelynek jogtulajdonosát nem sikerült helyesen azonosítanunk, kérjük, értesítse az Anne Frank House-t.

Eredeti szöveg: Ineke Mok, Willem-Pieter van Ledden, Karen Polak (Anne Frank House)
Kiadók: Anne Frank House, Amsterdam – Holocaust Közalapítvány, Budapest, 1094, Páva u. 39.

Felelős kiadó: A közalapítvány kuratóriumának elnöke
ISBN 978-963-87628-9-4

© 2010

Együtt tényleg tehetünk valamit

A mi csoportunk szerint ezért volt
érdemes beszélgetni az előítéletekről
és a diszkriminációról:

Tercsi: „Nekem nagyon tetszett, hogy idegen emberek megnyíltak egymás előtt. Másrészt nyilvánvalóvá vált számunkra, hogy mi, fiatalok is tehetünk valamit, hogy a diszkrimináció csökkenjen az országunkban.”

Csilla: „Ha tényleg ennyien gondolkodunk így, akkor azokra a problémákra, amik felmerültek, valamikor lesz megoldás is. Még akkor is, ha ez nem egyhamar fog bekövetkezni.”

Kiscsoki: „Jó volt olyanokkal beszélgetni, akik másféle kisebbségbe tartoznak, mint én. Más okból érték atrocitások őket, mint engem, vagy embereket az én csoportomból.

Brigi: „Ha csak az utcán futottunk volna össze, akkor nem gondoltuk volna, hogy hasonló módon gondolkodunk sok mindenről, és sok közös van bennünk.”

Eszter: „Nekem a legérdekesebb az volt, hogy mennyire hasonlítottunk, bizonyos dolgokban mások vagyunk, de sok dologban mégsem. Jó volt, hogy így összeültünk, mindenki mondott jó gondolatokat, és ha sokan összeülnének, akik ilyesmikről gondolkodunk, akkor tényleg tehetnénk valamit.”

Kriszti: „Egy csomó témát megbeszéltünk, és cselekedni akarunk, ez nagyon tetszett.”